

83 PÅ DEN TIDEN, DÅ I EN KYRKA TRON ÄR FAST ...

Morgonbladet n:o 131, 9.VI 1876

På den tiden, då i en kyrka tron är fast och fromheten allvarlig, kännes intet behof af lagstiftande församlingar och nya förordnanden. En kyrkolag kan då vara ofullständig och fyller likväl behofvet genom århundraden. När deremot kyrkans grundval blir lösare, då ser man sig om efter hvarjehanda yttre stöd, för att hålla byggnaden upprätt. Lätt kan då hända att moderna teorier taga ledningen af, hvad man anser för ett reformarbete, så att icke blott det af erfarenheten såsom ohållbart erkända utdömes och med nytt ersättes, utan äfven ännu fasta, af församlingens medvetande uppehållna, delar få vika för en eftersträfvad harmoni med det öfriga, ofta mindre pålitliga, nya rustverket.

Följden af genomgripande lagreformer på något område är alltid den, att snart nya ändringar och förbättringar påkallas, som kanske åter förbättras, under nya meningskiften. Väl om åtminstone härvid endast säker erfarenhet och trängande behöflighet, icke blott förändrade åsigt tagas till råds. – Ty eljest uppstår en föränderlighet och osäkerhet, som gör reformen overksam. Sålunda utgöra icke så få ändringförslag till den splittrerna kyrkolagen redan föremål för det första, af samma lag stiftade, kyrkomötets granskning och beslut; och det torde kunna förutses, att desamma skola blifva föremål för en riklig diskussion. –

Näst dessa torde väl den såkallade dissenterlagen med bihang blifva det angelägnaste ämnet för mötets förhandlingar. Denna lag har det egna, att den af kända orsaker icke alls berör förhållandet mellan de två kyrkor, som omfatta landets egen befolkning, ehuru numera äfven den grekiska bildar ett faktiskt bestående och erkänt kyrkosamfund i landet, hvars bekännare äro lika berättigade med lutherska kyrkans och i likhet med dessa äro lagligen förpligtade att underhålla sina kyrkor och sitt presterskap. I öfrigt har veterligen ingen annan religionssekt än baptisterna hotat med någon afvikelse från lutherska statskyrkan. Men äfven de berättas numera anse sig kunna behålla sin tro utan skilsmessa, hvartill torde medverkat, att deras antal är för ringa att förmå bilda egna församlingar. En dissenterlag tillhör dock den rymliga kategorin: tidens fordringar. I synnerhet borde den påkallas af omsorgen, att statskyrkan icke må blifva en tvångsanstalt för samvetena. Äfven vår lutherska statskyrkas konstitution vållar dock, ett den åsyftade friheten praktiskt blir mycket ringa. Utträde ur densamma befriar nemligen endast från personliga afgifter till kyrkan. D. v. s. en jordegare måste fortfara att för sin jord bygga luthersk kyrka och prestgård, aflöna presterskap m. m. Under sådana förhållanden lära väl ganska få befinnas så nitiska för en afvikande lära, att de åtaga sig utskylder äfven för dennas kyrkliga behof, hvilka vanligen för en nybörjande församling äro ganska stora. Endast hvad man kallar den lösa befolkningen på landet blir frigjord. På den lösa befolkningen i vårt land torde väl dessa ord småningom finna tillämpning, osäkert om till dess och landets gagn. Stadsinvånare, synes det, skulle utan inskränkning komma att åtnjuta samma frihet. Preussiska undervisningsministern Falck fällde nyligen vid ett förslag, att hvar och en ur den protestantiska kyrkan utträdande skulle vara fri från afgifter till densamma, det bedröfliga, men troligen väl grundade, yttrande, att då flertalet skulle utträda endast för att slippa att betala.

De nya psalmboksförslagen utgöra äfven föremål för kyrkomötets pröfning, ett mycket omfattande diskussionsämne för en så talrik församling. Antagligen kan ny psalmbok icke ännu påbjudas, endanst lemnas till fritt begagnande efter hvarje församlings behag, om ens något af förslagen kan komma så långt. Men å andra sidan kan man väl betvifla, att nya komiteer skulle kunna något förbättra. Ty psalmdiktande skalders antal har veterligen icke ökats.

Handboksförslaget torde väl kunna lättare granskas, men erbjuder deremot frågor, i hvilka otvifvelaktigt meningarna komma att stå skarpt mot hvarandra. Den mera bildade kan väl finna mycket i de gamla formulären vara stötande. Men för den stora mängden af kyrkans bekännare utgöra de religiösa handlingarne icke blott delar af kulten, utan kanske äfven väsentliga elementer af religionens innehåll. Afvikelse i dessa delar från fädrens, till den i arfgångna, bekännelse och sed, röra densamma säkert vida mera, än både kyrko- och dissenterlag och katekes. I viss grad gäller detta äfven om psalmboken. Utan tvifvel skall derföre mötet med vis varsamhet behandla isynnerhet kyrkohandboken.

På katekesförslagen ligger kanske minsta vikt. Man kunde med ledning af erfarenheten anse, att en mycket enkel och mycket kort barnakatekes vore önskvärdast. Dertill kunde sedan läggas en lärobok för äldre, men icke i kateketisk form, att begagnas vid skriftskola och vid undervisning i högre skolor.

Men Quid Saulus inter prophetas? Våra erinringar äro också blott enfaldiga laikerförmenanden.

84 DAGBLADET & C:O

Morgonbladet n:o 139, 19. VI 1876

Helsingfors Dagblad började den 16 april en artikel »Våra myntförbättrare», signerad I. Författaren syntes sjelf trött af den nya grundstatsens i vår statsrätt omtröskande, ty först den 24 april följde fortsättning.

Vi hafva lemnat bladets fortsatta fria dikter åt deras öde, emedan de mest afse att, såsom man säger, »ljuga i egen pung». Så berättar Dagbladet för sina läsare, att Morgonbladet mot dess föregifvande, att myntreformen 1865 skett på grund af landtdagsbeslut, sett *endast sitt förnekande*. Såsom någon läsare torde erinra sig, skulle detta landtdagens tillgörande, hela menskligheten utom Dagbladet ovetande, ingått i landtdagens beslut om garanti för hypoteksföreningens utländska lån. Vi aftryckte *verba formalia* i propositionen och landtdagsbeslutet i dess helhet, af hvilka framgår, att Dagbladets prat är ren fantasi, samt att myntreformen var af Hans Majestät påbjuden, förrän propositionen afgafs. Detta kallar nu Dagbladet endast förnekande. Men sjelft aktar det sig att låta sina läsare känna dessa dokumenter. Bladet rättar icke ens sitt af oss anmärkta grundlösa föregifvande, att bondeståndet skulle gjort myntreformen till villkor för garantins beviljande. Oväntadt är allt detta icke; ty det tillhör Dagbladets vanliga sätt att polemisera. Men det vittnar i högre grad än vanligt om Dagbladets aktning för sina läsare.

Ett annat bladets föregifvande är, att dess, d. v. s. just Dagbladets, polemik medfört det »resultat», att Morgonbladet förklarar sig afse en interimistisk åtgärd utan guldmyntfot, att hämma myntvärdets fallande. Denna förtjenst har nu Dagbladet inlagt genom en polemik, sådan